

Наталія Свидницька-Ільків

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

«ЗІСТАВНИЙ АНАЛІЗ ЕТНОБОТАНІЧНИХ НОМЕНІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ І УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ»

У статті йдеться про структуро-семантичні особливості в термінологічній лексиці народної ботаніки. Ботанічна лексика, що належить до найбагатших тематичних груп будь-якої мови, становить значний інтерес для науки як з огляду на її велику кількість, давність її походження, різноманітність шляхів формування, специфічне місце у системі національної мови. Актуальність роботи визначається браком порівнянь англійських та українських етноботанічних номенів, та способи творення та мотивацію їх творення.

Ключові слова: зіставний аналіз, номен, народна ботаніка, термін.

The article deals with the structural and semantic peculiarities in the terminological vocabulary of folk botany. Botanical vocabulary, which belongs to the richest thematic groups of any language, is of considerable interest to science, given its large number, antiquity of its origin, the variety of ways of formation, a specific place in the national language system. The relevance of the such research is determined by the lack of comparisons of English and Ukrainian ethnobotanical nomens, and methods of creation.

Keywords: comparative analysis, nomen, folk botany, term.

У наукових студіях все частіше українські мовознавці приділяють велику увагу проблемі становлення й розвитку галузевої лексики і фразеологізмів зокрема (А. Вежбицька, , О. Березович, В. Долинський, І. Ольшанський, О. Шевченко, В. Маслова, Н. Мечковська, І.Сабадош, тощо).

Назви рослин можна розділити на три основні групи. перша група складається з назви латинською мовою - це міжнародна ботанічна номенклатура. До другої групи належать офіційні назви рослин в народних мовах. Третя група - народні назви рослин.

Народні назви виникли набагато раніше наукових і ці назви передавалися з покоління в покоління.

За структурними моделями терміни поділяють на: а) однокомпонентні терміни; б) двокомпонентні терміни; в) трикомпонентні конструкції; г) багатоконпонентні аналітичні терміни, що мають чотири і більше компонентів. Згідно з проведеними дослідженнями можна виокремити три групи назв рослин народної ботаніки:

1. однокомпонентні (в основі назви рослини лише одне слово);
2. двокомпонентні (в основі назви рослини два слова);
3. трьо (і більше) компонентні (в основі назви рослини три і більше слова).

До прикладу однокомпонентних англійських термінів відносимо :

1. *ARCHANGEL* — рослина, що цвіте на Архангела Михаїла, 8 травня. Згідно з Гріммом, назва дана тому що, його ефективність проти епідемічних захворювань, таких як холера , чума.
2. *BALSAMINT* — у елизаветські часи його використовували, як посипану траву для підлог, шаф, полиць, що надавала приємний аромат.

До однокомпонентних українських ботанічних номенів відносимо:

1. *Абелія* – так назвали рослину на честь відомого лікаря К. Абеля, який працював в ХІХ столітті в Китаї, і за допомогою цієї рослини лікував людей.

Вовконіг–мотивується зубчастими, перистороздільними листками рослини.

До прикладу англійських двокомпонентних термінів відносимо:

1. *CANTERBURY BELL* — назва, звичайно, береться з дзвонів Кентерберійського собору, тому ця рослина була використана як емблема паломниками Чосера.

До двоконпонентних українських належать такі назви як:

1. *Барвінок хрещатий* – в цієї квітки п'ять пелюсток. В народі говорять: перша пелюстка – то краса, друга – ніжність, третя – незабутність, четверта – злагода, п'ята – вірність.

Згідно з нашого дослідження ботанічної термінології народної лексики 60% становлять одноконпонентні україномовні терміни, а 40% становлять двоконпонентні англomовні структури, що доводить – український народ найчастіше утворює назву рослини з одного компоненту, натомість англійці з двох, пов'язаних між собою компонентів. Кожна рослина має свою індивідуальну семантичну характеристику, яку народ пов'язував з властивостями рослини.